

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Sevme Durumlarına Etki Eden Değişkenlerin İncelenmesi*

İdil ŞENGÖZ TOSUN**, Nefise Semra ERKAN***

Öz

Amaç: Bu araştırma Tekirdağ ili Çorlu ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre çocuk sevme düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmış ilişkisel bir çalışmadır.

Yöntem: Çalışma 132 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri “Barnett Çocuk Sevme Ölçeği” ve araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan “Sosyo-demografik Bilgi Formu” kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sorularına betimsel istatistik yöntemi kullanılarak cevap aranmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni Barnett Çocuk Sevme Ölçeği’nden alınan “çocuk sevme” puanıdır. Bağımsız değişkenleri ise öğretmenlerin yaşları, medeni durumları, çocuk sahibi olma durumları, sahip oldukları çocuk sayısı, mesleği isteyerek seçme, çalışılan kurum türü, mesleki kıdemleri ile haftalık çalışma sürelerinden oluşmaktadır.

Bulgular: Öğretmenlerin uygulanan ölçeğin maddelerine ortalama olarak verdikleri cevaplar doğrultusunda aldıkları toplam puan ortalaması ve standart sapmasının ($\bar{X}=71,69$, $SS=4,49$) olduğu gözlemlenmiştir. Ölçekten elde edilen toplam puan ortalaması 39-74 puan aralığında olduğu için çocuk sevme puanı orta düzeyde yer almaktadır. En yüksek ortalamaya sahip olan madde ($\bar{X}=6,90$) “*Bir çocuğu gülümsettiğim zaman mutlu olurum.*” maddesi iken, en düşük ortalamaya sahip olan maddenin ise ($\bar{X}=1,02$) “*Çocuklar rahatsızlık vericidir.*” olduğu görülmüştür.

Sonuç: Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin yaşları, görev yaptıkları kurum türü, mesleki kıdemleri ve haftalık çalışma saatlerine göre çocuk sevme düzeylerinde farklılık bulunmazken, evli, çocuğu olan ve mesleğini isteyerek seçen öğretmenlerin çocuk sevme puanları daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Çocuk sevme, okul öncesi öğretmeni, sosyo-demografik özellikler, erken çocukluk dönemi

Özgün Araştırma Makalesi (Original Research Article)

Geliş / Received: 08.09.2023 & **Kabul / Accepted:** 11.12.2023

DOI: <https://doi.org/10.38079/igusabder.1356376>

* Bu çalışma, İdil ŞENGÖZ TOSUN tarafından hazırlanan Prof. Dr. Nefise Semra ERKAN danışmanlığında İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı’nda 2023 yılında kabul edilen “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Sevme Durumlarına Etki Eden Değişkenlerin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

** ÇGE Uzmanı, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye.

E-posta: minacocukgelisimmerkezi@gmail.com [ORCID](https://orcid.org/0009-0000-3251-5744) <https://orcid.org/0009-0000-3251-5744>

*** Prof. Dr. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye. E-posta: nserkan@gelisim.edu.tr [ORCID](https://orcid.org/0000-0001-8968-7926) <https://orcid.org/0000-0001-8968-7926>

ETİK BİLDİRİM: Çalışmanın Etik Kurul onayı çalışmanın yapıldığı üniversitenin 11.02.2022 tarih ve 2022-04-12 sayılı karar numarası ile alınmıştır.

Examination of Variables Affecting Preschool Teachers' Child Liking Status

Abstract

Aim: This research is a correlational study conducted to examine the child-liking status of preschool teachers working in kindergartens affiliated with the Ministry of National Education in Çorlu, Tekirdağ, according to some socio-demographic characteristics.

Method: The study was conducted with 132 preschool teachers. The data of the research were collected using the "Barnett Child Liking Scale" and the "Socio-demographic Information Form" prepared in accordance with the purpose of the research. Answers to the research questions were sought using the descriptive statistics method. The dependent variable of the study is the "child liking" score taken from the Barnett Child Liking Scale. The independent variables consist of teachers' ages, marital status, having children, number of children they have, choosing the profession voluntarily, type of institution they work in, professional seniority and weekly working hours.

Results: It was observed that the mean and standard deviation of the total score obtained by the teachers according to their general responses to the scale items was ($X = 71.69$, $SD = 4.49$). Since the total score average obtained from the scale is between 39-74 points, the child-liking score is at the middle level. It has been observed that the item with the highest mean ($X = 6.90$) is "I feel happy when I make a child smile.", while the item with the lowest mean ($X = 1.02$) is "Children are annoying".

Conclusion: According to the results of the research, while there was no difference in the Child Fondness Level of teachers according to their age, the type of institution they work in, their professional seniority and weekly working hours, it was found that Child Fondness Scale scores of teachers who were married, had children and chose their profession willingly were higher.

Keywords: Liking children, preschool teacher, socio-demographic characteristics, early childhood period

Giriş

Okul öncesi eğitim; eğitim hayatının oldukça önemli ve ağırlıklı bir bölümü olup, eğitim sisteminin başlangıç aşamasını oluşturduğundan hayati öneme sahip bir eğitim kademesidir¹. Bu kademe de çocuğun içinde yaşadığı çevrede yer alan aile, okul gibi kurumlar; çocuk, ebeveyn, öğretmen, yönetici gibi kişiler ve eğitim ortamı, program, eğitim yönetimi gibi eğitimle ilgili dinamikler bir bütün olarak işlev görmektedir. Çocukları ilkokula, gelecekteki toplumsal yaşama ve daha sonraki eğitim-öğretim kademelerine başarılı bir şekilde hazırlanma ve katılma konusunda gerekli olan bilgi, beceri, tutum, alışkanlık, değerler ve toplumsal yaşamın gerektirdiği istendik davranışların kazandırılmasında öğretmenler büyük bir sorumluluk üstlenmektedir.

İnsanlarla kurulan ilişkiler açısından öğretmenlik, diğer bazı mesleklerden farklı olarak okul ve sınıf ortamında öğrencilerle, okul dışındaki ortamlarda ise veliler ve toplumdaki diğer bireylerle ilişki ve etkileşimi gerekli kılan bir meslektir². Bu nedenle okul öncesi öğretmenliği diğer alan öğretmenliklerine göre daha farklı bir yapı sergilemektedir. Öğrenme-öğretme sürecinin etkili ve başarılı olabilmesinde öğretmenin sahip olduğu mesleki bilgi ve beceriler kadar, öğretmenin

kişilik özellikleri de önemli bir rol oynamaktadır³. İyi bir okul öncesi öğretmeni olmak için gereken en önemli özellikler; çocuk sevmektir, çocuklarla ilgili iyi bir eğitim almak ve alanda deneyim sahibi olmak daha sonra gelen özelliklerdir⁴. Bir çocuğu sevmek, karşılıksız sevginin en kabullenilmiş hallerinden biridir⁵. Okul öncesi eğitimde öğrenme sürecinin temel taşı oluşturan öğretmen, çocuklarla olumlu iletişim kurma, çocukların bireysel farklılıklarını görme ve destekleme, ilgilerini ve ihtiyaçlarını giderme, uygun program hazırlayıp uygulama ve hazırlamış olduğu bu çalışmalarını değerlendirme aşamalarına hakim olmalıdır. Ek olarak öğretmenin çocuklara beslediği sevgi, eğitimin kalitesini ve başarısını etkileyen en önemli unsurlarından biridir⁶.

Okul öncesi eğitim dönemi, bir çocuğun ilköğretim sürecindeki kazanılması gereken eğitsel ve gelişimsel desteğin giderildiği oldukça değerli bir dönemi kapsar. Bu dönemde, karşılanması gereken en önemli ihtiyaç ilgi ve sevgidir. Maslow'un İhtiyaçlar Teorisine göre çocukların ileride kendilerini gerçekleştirebilmeleri yolunda attıkları her adımda, başarılı olabilmeleri için mekânsal ve kurumsal olarak okul öncesi eğitim kurumlarının varlığı kadar, çocukların ebeveynlerinden sonra rol model olarak gördükleri okul öncesi öğretmenleri ve bu öğretmenlerin çocuk sevme davranışları da bir o kadar önemlidir. Çünkü çocuklar, önce okula, sonra topluma uyumlarının sağlanmasındaki en etkili faktörlerden birini de öğretmenlerinin kendilerini sevmesi olarak algılamaktadırlar⁷.

Öğretmen olmak sevmeyi gerektirir ve çocuk sevgisi üzerine temellendirilebilir. Bir öğretmen ilk olarak tutum ve davranışları ile çocuklara model olurken, bilgi donanımı ve tecrübesi ile topluma rehber olur. Özellikle okul öncesi öğretmenlerinden öncelikli olarak beklenen bu dönemlerde bulunan çocukların sosyal-duygusal, bilişsel, dil gelişimi ve fiziksel gelişim olarak gelişimsel ve eğitsel ihtiyaçlarının karşılanmasından ziyade çocuğun en önemli ihtiyacı olan ilgi ve sevgi ihtiyaçlarını karşılamalarıdır⁸. Okul öncesi öğretmenlerin sınıf içerisinde çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını giderebilmesi, sınıfın yönetimini düzenleyebilmesi, öğrenmeyi eğlenceli ve zevkli bir hale getirebilmesi için çocukları sevmeleri bir gerekliliktir⁹. Çünkü öğretmenlerin çocuk sevmesi çocuğun sosyalleşebilmesini, çocuklarda olumlu davranış ve tutumların yerleştirilmesini, çocuk yetişkinlik dönemine geldiği zaman karakterinin, tutum davranışlarının, alışkanlıklarının, inançlarının ve değer yargılarının biçimlenmesini sağlamaktadır. Marso ve Pigge öğretmen adayları üzerinde yaptıkları araştırmada çocuklarla çalışmayı sevmenin öğretmen olmaya karar vermede en önemli değişken olduğunu saptamışlardır¹⁰. Bunun yanında çocuk seven öğretmenler, çalışma hayatlarında daha başarılı olmakta¹¹ ve öğretmenlerin çocuk sevme durumları alanlarındaki yeterliliklerini de etkilemektedir¹².

Literatürde öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğrencilere ve sınıf içi tutumlara yönelik olarak sahip olmaları gereken özelliklerle ilgili birçok araştırma yapılmıştır¹³. Bu çalışmalarda, çocuk sevmenin öğretmenlerde bulunması gerekli bir özellik olmasına değinilmesine rağmen literatürde doğrudan ele alınmadığı görülmüştür. Ayrıca, öğretmenlerin çocuk sevme konusuna

ilişkin çok az çalışma yapılmıştır. Yapılan alanyazın incelemesinde, öğretmenlerin çocuk sevme durumlarına etki eden faktörlerin belirlenmesine ilişkin bazı çalışmalar olduğu görülse de¹⁴, çocuk sevme özelliğine sahip olmanın daha ön planda olması gereken okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme durumlarına etki eden faktörleri araştıran çalışmalar bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle bu çalışma, küçük çocukların sosyal- duygusal, bilişsel ve kişilik gelişiminde kritik bir önemi olan okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme durumlarının belirlenmesinin önemli olduğu düşünülerek planlanmıştır.

Araştırmanın Soruları

Bu araştırmanın temel amacı, “okul öncesi öğretmenlerinin bazı sosyo-demografik özellikleri ile çocuk sevme durumu arasındaki ilişkiyi” incelemektir. Araştırmanın alt amaçlarına ilişkin soru cümleleri aşağıda belirtilmiştir:

1. Okul öncesi öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerine (yaş gruplarına, medeni durumlarına ve çocuk sahibi olup olmamaları, sahip olunan çocuk sayısına) göre çocuk sevme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında fark var mıdır?

2. Mesleği isteyerek seçme, çalışılan kurum türü (resmi-özel), öğretmenlikteki hizmet süresi (mesleki kıdem) ve haftalık çalışma saati ile öğretmenlerin çocuk sevme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında fark var mıdır?

Gereç ve Yöntem

Araştırma, genel tarama modelinde olup, nicel araştırma tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan “Sosyo-Demografik Bilgi Formu” ve “*Barnett Çocuk Sevme Ölçeği (BÇSÖ)*” kullanılmıştır.

Sosyo-Demografik Bilgi Formunda; öğretmenlerin bazı sosyo-demografik özelliklerine (yaş, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, sahip olunan çocuk sayısı) ve öğretmenlerin bazı çalışma özellikleri (mesleği isteyerek seçme, çalışılan kurum türü, hizmet süresi ve haftalık çalışma saati) ile ilgili sorular yer almaktadır.

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği, Barnett ve Sinisi¹⁵ tarafından insanların çocuklara yönelik tutumlarını ölçme amacıyla geliştirilmiş ve Türkiye için güvenilirlik ve geçerlik çalışması Duyan ve Gelbal (2008) tarafından yapılmış olan bir değerlendirme aracıdır¹³. Ölçek öğretmenlerin çocukları sevme durumunu tespit etmeye yönelik 14 maddeden oluşmaktadır. Ölçek puanları 14-98 puan aralığından oluşmaktadır. “Barnett Çocuk Sevme Ölçeği” 0,93 düzeyinde iç tutarlılığa sahiptir ve test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,91 olarak belirlenmiştir. Fischer ve Corcoran’a (1994) göre “Barnett Çocuk Sevme Ölçeği”, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır¹². Ölçekte bulunan maddelerden her bir tanesi ifade edilen düşünceye, kişilerden “Hiç katılmıyorum” cevabından, “Tamamen katılıyorum” cevabına kadar değişkenlik gösteren yedi derecede görüşlerini belirtmeleri istenmektedir. Çocuk sevme düzeyini belirlemeye yönelik maddelerden

dört tanesi olumsuz (3, 6, 10 ve 13. maddeler) ve 10'u da olumlu içeriktedir. Olumlu maddeler puanlanırken “Tamamen katılıyorum” cevabı “7” ile ve “Hiç katılmıyorum” cevabı ise “1” ile puanlanmaktadır. Olumsuz maddelerin puanlanmasında da “Hiç katılmıyorum” cevabı “7” ile “Tamamen katılıyorum” cevabı da “1” ile puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireylerin çocukları daha çok sevdikleri; alınan düşük puanlar bireylerin çocukları sevme düzeyinin düşük olduğunu ifade etmektedir¹².

Çalışmada, araştırmada bulunan sorulara cevap verebilmek için kullanılan değişkenlerin yapısına ve verilerin özelliklerine uygun olacak şekilde parametrik istatistiksel yöntemlerden faydalanılmıştır. Öğretmenlerin çocuk sevme ölçeğinden aldıkları puanlar sürekli değişkendir ve araştırmanın bağımlı değişkeni olarak ele alınmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenini ise öğretmenlerin sosyo-demografik özellikleri oluşturmaktadır. Öğretmenlerin bu özelliklerine göre çocuk sevme ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalamaları karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda bağımsız değişkenin kategori adeti iki olduğunda Independent Sample T Test, “t testi” kategori adeti ikiden daha fazla olduğu zaman ise One-Way ANOVA Test “F Testi” kullanılmıştır. F testinde anlamlı farklılıklar bulunduğu anda ikili karşılaştırmalar için Least Significant Difference (LSD) testi kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Tekirdağ İli Çorlu İlçesinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı 28 özel ve 104 resmi anaokulunda görev yapan 132 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma grubundaki öğretmenlerin tamamı kadındır. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş, evrenin tamamına ulaşılmıştır. Çalışmanın Etik Kurul kararı çalışmanın yapıldığı üniversitenin 11.02.2022 tarih ve 2022-04-12 sayılı karar numarası ile onaylanmıştır.

Bulgular

Araştırmadan elde edilen veriler, okul öncesi öğretmenlerinin sosyo-demografik özellikleri ve çalışma yaşamına ilişkin bazı özelliklere göre iki bölüm olarak incelenmiştir.

Tablo 1’de sosyo-demografik değişkenlere göre öğretmenlerin çocuk sevme durumu ile ilgili araştırma sonuçları bulunmaktadır. Bu tabloda sosyo-demografik değişkenler yaş, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu ve çocuk sayısı durumu olarak ele alınmıştır. Bu sosyo-demografik değişkenlere göre öğretmenlerin çocuk sevme durumunda farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre çocuk sevme durumu

Çalışma Grubunun Özellikleri	Çocuk Sevme Puanı			
	N	\bar{X}	SS	İstatistik
Yaş				
20-30	42	71,33	4,38	F=0,661
31-40	59	72,10	4,39	
41-50	25	71,00	4,39	
51 ve üzeri	6	73,16	4,98	
Medeni Durum				
Evli	93	72,41	3,91	t=2,594*
Bekar	39	69,97	5,31	
Çocuk Sahibi Olma Durumu				
Evet	81	72,41	3,87	t=2,224**
Hayır	51	70,54	5,15	
Çocuk Sayısı				
Yok	51	70,54	5,15	F=3,631* Çocuğu olmayan öğretmenler ile 1 çocuk sahibi olan öğretmenler arasında anlamlı fark var
1 Çocuk	40	73,05	3,19	
2 Çocuk	41	71,80	4,40	
Sahip Olunan Çocuk Sayısı ($\bar{X}=1,51$; ss:0,50; m-m: 1-2)	81			r=0,128

*p<0,05 **p<0,001

Tablo 1’de gösterildiği gibi çalışmaya katılan öğretmenlerin demografik değişkenlerine göre tanımlayıcı istatistik değerleri yaş gruplarına göre incelendiğinde; 51 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenlerin çocuk sevme puanlarının en yüksek olduğu (n=6; \bar{x} =73,16), bunları sırasıyla 31-40 (n=59; \bar{x} =72,10), 20-30 (n=42; \bar{x} =71,33), 41-50 (n=25; 71,00), yaş gruplarındaki öğretmenlerin izlediği görülmektedir. En düşük çocuk sevme puanına sahip olan öğretmenlerin 41-50 yaş grubunda (n=25; \bar{x} =71,00) olduğu görülmektedir. Ancak, öğretmenlerin yaş gruplarına göre çocuk sevme durumları bakımından aralarında fark bulunmadığı (F=0,661) belirlenmiştir. Medeni duruma bakıldığında evli öğretmenlerin çocuk sevme puanlarının (s=93; \bar{x} =72,41), bekâr öğretmenlerin (s=39; \bar{x} =69,97) çocuk sevme puanından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Evli ve bekâr öğretmenler arasındaki çocuk sevme durumu bakımından evli öğretmenler lehine aralarında fark bulunduğu görülmüştür (t=2,595; p<0,05). Çocuk sahibi olma durumuna göre bakıldığında çocuk sahibi öğretmenler (n=81; \bar{x} = 72,41) ile çocuk sahibi olmayan öğretmenlerin (n=51; \bar{x} =70,54) çocuk sevme durumu bakımından çocuk sahibi olan öğretmenler lehine olmak

üzere aralarında fark bulunduğu ($t=2,224$; $p<0,001$) saptanmıştır. Sahip olunan çocuk sayısına göre bir çocuğu olan öğretmenlerin çocuk sevme puanlarının en yüksek olduğu ($n=40$; $\bar{x}=73,05$), bunu sırasıyla iki çocuğu olan ($n=41$; $\bar{x}=71,80$) ve çocuğu olmayan öğretmenlerin ($n=51$; $\bar{x}=70,54$) izlediği görülmektedir. En düşük çocuk sevme puanına sahip öğretmenlerin çocuk sahibi olmayan öğretmenler ($n=51$; $\bar{x}=70,54$) olduğu görülmektedir. Sonuç olarak çocuk sahibi olmayan öğretmenlere göre bir çocuk sahibi olan öğretmenler arasındaki çocuk sevme durumu açısından istatistiksel olarak bir çocuğu olan öğretmenler lehine anlamlı düzeyde bir fark olduğu ($F=3,631$; $p<0,05$) saptanmış; ancak, sahip olunan çocuk sayısı ($\bar{x}=70,54$) =1,51; ss:0,50; m-m: 1-2) ile çocuk sevme durumu arasında bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($r=0,128$; $p>0,05$).

Tablo 2’de okul öncesi öğretmenlerin çalışma ortamı ile ilgili bazı değişkenlere göre çocuk sevme durumu ile ilişkisi olan araştırma sonuçlarına yer verilmiştir. Bu tabloda çalışma ortamı ile ilgili değişkenler mesleğini isteyerek seçme, çalışılan kurum türü, hizmet süresi ve haftalık çalışma süresi açısından incelenmiştir. Öğretmenlerin çocuk sevme durumunun farklılaşp farklılaşmadığı bu değişkenlere göre incelenmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin bazı çalışma özelliklerine göre çocuk sevme durumu

Çalışma Grubunun Özellikleri	Çocuk Sevme Puanı			
	n	\bar{X}	SS	İstatistik
Mesleği İsteyerek Seçme				
Evet	115	72,02	4,38	t=2,222*
Hayır	17	69,47	4,73	
Çalışılan Kurum Türü				
Özel Anaokulu	28	72,64	3,05	t=1,613
Devlet Anaokulu	104	71,44	4,78	
Hizmet Süresi (Yıl)				
2-4 yıl	33	72,75	4,46	F=2,550
5-9 yıl	22	70,00	4,38	
10 yıl ve üzeri	77	71,72	4,44	
Haftalık Çalışma Süresi (saat)				
20 saat ve altı	6	73,00	2,44	t=0,726
30 saat ve üzeri	126	71,63	4,56	

*p<0,05

Öğretmenlerin mesleği isteyerek seçme durumlarına bakıldığında mesleği isteyerek seçen öğretmenler ($n=17$; $\bar{X}=72,02$) ile mesleği isteyecek seçmeyen öğretmenlerin ($n=115$; $\bar{X}=69,47$) çocuk sevme puanları bakımından aralarında mesleği isteyerek seçen öğretmenler lehine anlamlı düzeyde fark bulunduğu ($t=2,222$; $p<0,05$) belirlenmiştir. Öğretmenlerin çalıştıkları kurum

türüne göre bakıldığında özel kurumda çalışan öğretmenlerin puan ortalamalarının ($n=28$; $\bar{x}=72,64$), resmi anaokullarında çalışan öğretmenlerin ortalamasından ($n=104$; $\bar{x}=71,44$ yüksek olmasına karşılık, çocuk sevme puanları arasında fark bulunmadığı görülmüştür ($t=1,613$; $p>0,05$). Öğretmenlerin hizmet süresine göre çocuk sevme puanlarına bakıldığında, 2-4 yıl arası çalışma süresine sahip öğretmenlerin puan ortalamalarının ($n=33$; $\bar{x}=72,75$), 10 yıl ve üzeri çalışma süresine sahip öğretmenlere ($n=77$; $\bar{x}=71,72$) ve 5-9 yıl arası çalışma süresine sahip öğretmenlerin puan ortalamasından ($n=22$; $\bar{x}=70,00$) yüksek bulunmuş olsa da öğretmenlerin çocuk sevme durumlarında çalışma süresine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunamamıştır. ($F=2,550$; $p>0,05$). Öğretmenlerin haftalık çalışma saatlerine göre çocuk sevme durumları incelendiğinde; haftada 20 saat ve altında çalışan öğretmenlerin puan ortalaması ($n=6$; $\bar{x}=73,00$), haftada 30 saat ve üzerinde çalışan öğretmenlere ($n=126$; $\bar{x}=71,63$) göre yüksek bulunmuş olsa da öğretmenlerin çocuk sevme durumlarında haftalık çalışma süresine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir [$t=0,726$; $p>0,05$].

Tartışma

Bu araştırma okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme düzeylerine etki eden değişkenlerin incelenmesi amacı ile yapılmıştır.

Öğretmenlerin mesleği isteyerek seçme durumlarına göre çocuk sevme puanları arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde çalışma sonuçlarına benzer bulguların olduğu gözlenmiştir. Çelik vd. yaptıkları çalışmada bireylerin mesleği isteyerek seçme durumlarına göre çocuk sevme düzeyleri arasında anlamlı fark olduğunu ve öğretmenlik mesleğini isteyerek seçenlerin çocuk sevme puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir¹⁶. Kaynak vd. okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk sevmeleri ile benlik saygıları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında çocukları en çok seven grubun birinci sınıf öğrencileri olduğunu daha sonra ise sırasıyla dördüncü, üçüncü ve ikinci sınıf öğrencilerinin izlediğini tespit etmişlerdir. Birinci sınıf öğrencilerinin puanının en yüksek çıkmasının nedeninin, mesleği isteyerek seçmelerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir¹⁷. Ceylan tarafından yapılan çalışmada ise, mesleği seçme nedeni olarak çocuk sevgisi cevabını veren kişilerin puanı çocuk sevme değişkeni açısından yüksek çıkmıştır¹⁸. Kapucu tarafından yapılan çalışmada çocuk sevme düzeyleri ile meslek seçme nedenleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleği seçme nedenine en yüksek cevap olarak “çocuk sevgisi” cevabını verdikleri belirlenmiştir¹⁹. Kömbeçi okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme düzeyleri ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, okul öncesi öğretmenlerin mesleği isteyerek seçme durumlarına göre çocuk sevme puanları arasında anlamlı fark olduğunu belirtmiştir²⁰. Görüldüğü gibi, mesleği isteyerek seçme değişkenine göre araştırma sonucu literatürde bulunan diğer araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Öğretmenlerin hizmet sürelerine göre ve haftalık çalışma saatlerine göre çocuk sevme puanları arasında fark bulunmamaktadır. Hizmet süresinin çocuk sevme puanları üzerinde etkisinin

olmaması, öğretmenlerin çalışma hayatına başlarken edindikleri idealist yaklaşımları mesleğin ileri yıllarına da taşıyor olmalarından ve öğretmenlik mesleğini bilinçli bir şekilde seçmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Literatür incelendiğinde çalışma sonuçlarına benzer bulguların olduğu gözlenmiştir. Özbey vd. tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin çalışma sürelerine göre çocuk sevme düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir²¹. Sarı tarafından yapılmış bir çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgileri ve mesleki benlik saygıları profesyonellik değişkenleri açısından incelenmiş ve çalışma sonucunda mesleki kıdemin çocuk sevme puanına etki etmediğini belirtmiştir²². Özbey tarafından yapılan bir çalışmada da meslekte edinilen deneyim süresinin çocuk sevme durumuna etki etmediği sonucuna ulaşılmıştır²³. İlğan vd. yapmış oldukları bir çalışmada ise öğretmenlerin çocuk sevme düzeyleri ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişki incelenmiş ve çalışma sonucunda hizmet sürelerinin öğretmenlerin çocuk sevme düzeyine etki etmediği belirtilmiştir¹². Kapucu, yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin mesleki deneyim sürelerine göre çocuk sevme düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır¹⁹.

Öğretmenlerin görev yaptıkları kurum türüne (resmi-özel) ve haftalık çalışma saatlerine göre çocuk sevme puanları arasında fark olmadığı belirlenmiştir. Öğretmenlik mesleğinin kutsallığı ve öğretmenlik mesleğinin isteyerek seçilmesi gibi unsurlar dikkate alındığında, geçmişten günümüze öğretmenlerin yer, zaman ve mekândan bağımsız olarak her koşulda mesleklerini severek ve isteyerek yaptıkları bilinen bir durumdur. Dolayısıyla öğretmenlik mesleğinin doğasından dolayı devlet okulu ya da özel okul çatısı altında yürütülmesi veya haftada çalışılan ders saati gibi durumların öğretmenlerin çocuk sevme durumlarında bir fark yaratmaması beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Sonuç

Okul öncesi öğretmenlerin ölçeklere verdikleri yanıtlar doğrultusunda oluşturulan ölçek toplam puanları ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç ise öğretmenlerin yaş değişkenine göre mesleğinde çocuğu sevme tutumları arasında bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

Mevcut çalışmada, medeni duruma göre evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlere göre çocuk sevme puanlarının yüksek çıktığı belirlenmiştir. Bu sonuçtan öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre mesleğinde çocuğu sevme tutumlarının etkilendiği çıkarımı yapılabilir.

Çocuk sahibi öğretmenler ile çocuk sahibi olmayan öğretmenlerin çocuk sevme durumu bakımından aralarında farklılık olduğu ve ayrıca sahip olunan çocuk sayısına göre de tek çocuk sahibi olan öğretmenler ile çocuk sahibi olmayan öğretmenler arasında da farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçtan öğretmenlerin kaç çocuğa sahip olduklarının mesleğinde çocuğu sevme tutumlarını etkilediği çıkarımı yapılabilir. Sonuç olarak çocuk sahibi olmanın çocuk sevgisinde belirleyici bir etken olarak düşünülebilir.

Öğretmenlerin mesleği isteyerek seçme durumlarına göre çocuk sevme puanları arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçtan öğretmenlerin mesleği isteyerek seçme değişkenine göre mesleğinde çocuğu sevme tutumlarını etkilediği çıkarımı yapılabilir. Ayrıca mesleği isteyerek seçen öğretmenlerin mesleği istemeyerek seçen öğretmenlere göre çocuk sevme puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum mesleği isteyerek seçen öğretmenlerin mesleği istemeyerek seçen öğretmenlere göre kendilerini öğretmenlik mesleğine fiziksel, zihinsel ve duygusal anlamda daha fazla hazırlamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Sonuç olarak öğretmenliğini mesleğini isteyerek seçmek çocuk sevgisinde belirleyici bir etken olarak düşünülebilir.

Öğretmenlerin çalışma sürelerine göre ve haftalık çalışma saatlerine göre çocuk sevme puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçtan öğretmenlerin çalışma sürelerinin ve haftalık çalışma saatlerinin mesleğinde çocuğu sevme tutumlarını etkilemediği yönünde çıkarım yapılabilir.

Öğretmenlerin görev aldıkları kurumlara göre çocuk sevme puanları arasında farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçtan öğretmenlerin görev aldıkları kurumun mesleğinde çocuğu sevme tutumlarını etkilemediği yönünde çıkarım yapılabilir. Öğretmenlik mesleğinin devlet okulu ya da özel okul çatısı altında yürütülmesi fark etmeksizin mesleğin doğasından dolayı çocuk sevgisinde önemli olmadığı söylenebilir.

KAYNAKLAR

1. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Şura Sekreterliği (MEB). On Dördüncü Millî Eğitim Şûrası, Okul Öncesi Eğitim Komisyon Raporu. Ankara: M. E. B. Yayınevi; 1993.
2. Erdem AR. *Etkili ve Verimli (nitelikli) Eğitim*. Ankara: Anı Yayınevi; 2005.
3. Millî Eğitim Bakanlığı. *Öğretmen Yeterlilikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlilikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Yayınevi; 2005.
4. Yurt Ö, Keleş S. Etkili okul öncesi öğretmenlerinin kişisel özellikleri. Kısa hikâye çalışması. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2019;16:561-593.
5. Karadana S, ed. *Sevme Sanatı*. Psikoloji Yayınları. İzmir: İlya İzmir Yayınevi; 2011.
6. Yoleri S. Preschool children's school adjustment: indicators of behaviour problems. *Gender, And Peer Victimization. Education*. 2014;3:13.
7. Valeski TN, Stipek DJ. Young children's feelings about school. *Child Development*. 2001;72(4):1198-1213.

8. Erdem Y, Duyan V. A determination of the factors that affect the level of pediatric nurses' liking of children. *Turkish Journal of Medical Sciences*. 2011;41(2):295-305.
9. Ergün M, Özdaş A. Okul gözlemi ve uygulama çalışmalarının öğretmen adayları üzerindeki etkisi. *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. 1999;3:115-119.
10. Marso RN, Pigge FL. Personal and Family Characteristics Associated with Reasons Given by Teacher Candidates for Becoming Teachers in The 1990's: Implications for The Recruitment of Teachers. A Paper Presented at The Annual Conference of The Midwestern Educational Research Association. Chicago, October 1994;12-15.
11. Durualp E, Kaytez N. Okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumlarının çocuk sevme düzeyleri ile bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*. 2015;6(1):97-112.
12. İlğan A, Canoğlu Ö, Karamert Ö, Şensoy Ç. Öğretmenlerin çocuk sevme düzeyleri ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies Educational Sciences*. 2018;13(19):979-1003.
13. Duyan V, Gelbal S. Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'ni Türkçeye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 2008;33(148):40-48.
14. Türk R, Özdemir K, Yıldız K. Öğretmenlerin çocuk sevme durumlarının belirlenmesi: Kars Örneği. *Izmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*. 2017;7(1):45-52.
15. Barnett M, Sinisi C. The initial validation of a Liking of Children Scale. *Journal of Personality Assessment*. 1990;55(1-2):161-167.
16. Çelik K, Sarıtaş E, Çatalbaş G. The effect of student teachers' liking of children and empathic tendency on the attitudes of teaching profession. *International J. Soc. Sci. & Education*. 2013;3(1):46-89.
17. Kaynak KB, Ergin B, Arslan E. ve ark. Okul öncesi öğretmeni adaylarının benlik saygıları ile çocuk sevmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İlköğretim Online*. 2015;14:23-28.
18. Ceylan E. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Sevme Düzeyleri ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi [Yüksek lisans tezi]. Aksaray, Türkiye: Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2017.
19. Kapucu S. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyumları ile Çocuk Sevgisi Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi [Yüksek lisans tezi]. İstanbul, Türkiye: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2019.
20. Kömbeci ES. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Sevme Düzeyleri ile Öğretmenlik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi [Yüksek lisans tezi]. Sivas, Türkiye: Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2021.

- 21.** Özbey S, Türkođlu D, Buldur A. Okul öncesi öğretmenlerinin karakter eğitimi yetkinlik inançlarının öğretmenlerin çocuk sevme düzeyleri ve bazı değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*. 2014;12:323-344.
- 22.** Sarı K. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Sevgilerinin ve Mesleki Benlik Saygılarının Profesyonellik Değişkenleri Açısından İncelenmesi [Yüksek lisans tezi]. İstanbul, Türkiye: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2016.
- 23.** Özbey T. Ebeveyn Olan Öğretmenler ile Ebeveyn Olmayan Öğretmenlerin Empatik Eğilimleri ve Çocuk Sevme Düzeyleri [Yüksek lisans tezi]. İstanbul, Türkiye: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2018.